

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: L.Bulgac

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

01 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Svetlana Filincova, Iuliana Oprea
Mariana Pitic, Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz, și recursul declarat de Popov Lev

în cadrul pricinii civile la cererea lichidatorului „Sansilvia” SRL (în proces de faliment) - Vera Popaz privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organului de conducere a debitorului,

împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, prin care a fost admisă cererea lichidatorului Societatea cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organului de conducere a debitorului,

c o n s t a t ă:

La data de 04 aprilie 2014, debitorul S.R.L. „Sansilvia”, s-a adresat în instanța de insolvabilitate cu cerere introductivă privind intentarea procedurii de insolvabilitate în privința întreprinderii nominalizate.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 08 aprilie 2014, cererea debitorului S.R.L. „Sansilvia” a fost admisă spre examinare, iar prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 05 iunie 2014 s-a dispus intentarea procesului de insolvabilitate în privința acestei întreprinderi.

La 22 septembrie 2016 lichidatorului „Sansilvia” SRL (în proces de faliment) - Vera Popaz s-a adresat instanței de insolvabilitate cu cerere privind atragerea la

răspundere patrimonială subsidiară (personală) a membrului organului de conducere a debitorului S.R.L. „Sansilvia” în persoana administratorului Popov Lev.

În motivarea cererii a invocat că, prin contractul de împrumut din 20 ianuarie 2012 S.R.L. „Sansilvia” a împrumutat de la PP „Buletinul Vamal” (preluat în urma cesiunii de către Țurcanu Corneliu) suma de 3 000 000 lei pe un termen până la 20 iulie 2012, cu condiția achitării unei dobânzi de 24% anual.

Indică că, în termenul stabilit S.R.L. „Sansilvia” nu a executat obligațiunile contractuale, majorând suma dobânzilor și penalităților. Ca urmare, datele din rapoartele financiare ale „Sansilvia” S.R.L. arată că începând cu anul 2012, întreprinderea a activat în pierderi, care la finele anului 2012 au constituit 183 092 lei.

Menționează că, deja în anul 2012 s-a constatat imposibilitatea executării de către S.R.L. „Sansilvia” a obligațiunilor ce reies din contractul de împrumut din 20 ianuarie 2012, astfel, incapacitatea de plată fiind temei de înaintare a cererii introductive de intentare a procesului de insolvență în termenul stabilit de lege. Totuși, debitorul nu a îndeplinit obligațiunea sa, și nu a înaintat cerere introductivă de intentare a procesului de insolvență în termenul stabilit de lege.

Afirmă că, încălcarea de către debitor a obligațiunii de înaintare a cererii introductive în termen, a dus la majorarea, pe perioada de întârziere, a pasivelor întreprinderii sub forma de dobânzi și penalități, încasate în folosul creditorilor prin hotărârile instanțelor de judecată din 01 august 2013, din 30 aprilie 2015.

Relatează că, în cadrul procesului de insolvență a S.R.L. „Sansilvia” au fost validate creanțele creditorilor înaintate față de debitor în valoare totală de 4 966 092,84 lei. Din contul bunurilor valorificate din masa debitoare au fost satisfăcute creanțele validate ale creditorilor în sumă totală de 3 061 924, 95 lei. Astfel, din contul masei debitoare existente a S.R.L. „Sansilvia” nu permite achitarea integrală a creanțelor creditorilor, prejudiciul cauzat creditorilor din vina debitorului prin imposibilitatea stingerii integrale a creanțelor validate constituind la situația actuală suma de 1 904 197, 89 lei.

Solicită atragerea la răspundere patrimonială subsidiară (personală) a membrului organului de conducere a debitorului S.R.L. „Sansilvia” în persoana administratorului Popov Lev, cu încasarea de la acesta a sumei de 1 904 167, 89 lei și aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii până la emiterea hotărârii, prin aplicarea sechestrului pe bunurile mobile și imobile ale lui Popov Lev în limita sumei înaintate.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, a fost admisă parțial cererea lichidatorului Societatea cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz privind atragerea la răspundere subsidiară.

S-a încasat de la membrul organului de conducere a întreprinderii debitoare „Sansilvia” S.R.L. în procedura de faliment, - Lev Popov, sumei de 1 000 000 (un milion) de lei care urmează a fi transferată la contul de cumulare a lichidatorului „Sansilvia” S.R.L., Vera Popaz.

S-a încasat de la Lev Popov, în beneficiul lichidatorului "Sansilvia" S.R.L., Vera Popaz, suma de 131 (una sută treizeci și unu) lei 10 bani cu titlu de cheltuieli aferente judecării cauzei date.

S-a plicat sechestru pe bunurile imobile, mobile și pe mijloacele bănești aflate la conturile bancare ale debitorului Lev Popov, în limita sumei de 1 000 131,10 lei.

La 26 decembrie 2016 Lev Popov a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii contestate cu emiterea unei noi decizii prin care să fie respinsă cererea lichidatorului "Sansilvia" S.R.L., Vera Popaz.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu hotărârea recurată, considerând-o ilegală și neîntemeiată. Apreciază drept nefondate argumentele aduse de către instanță în hotărârea din 12 decembrie 2016 privind încasarea suma de 1 000 000.

La 27 decembrie 2016, lichidatorul Societatea cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, solicitând admiterea acestuia, modificarea hotărârii contestate cu încasarea integrală a sumei solicitate din contul lui Lev Popov .

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu hotărârea recurată, considerând că instanța de insolvabilitate nejustificat a redus răspunderea subsidiară a lui Lev Popov, deoarece potrivit datelor din registrele publice membrul organului de conducere și asociatul unic al SRL "Sansilvia", Lev Popov, dispune de bunuri în valoare necesară pentru acoperirea prejudiciului cauzat de către acesta în valoarea sumei de 1 904 167,89 lei

Apreciază drept nefondate argumentele aduse de către instanța de insolvabilitate în hotărârea din 12 decembrie 2016 privind încasarea parțială de la membrul organului de conducere a întreprinderii debitoare "Sansilvia" S.R.L. în procedura de faliment, - Lev Popov, suma de 1 000 000 lei.

La 09 februarie 2017 lichidatorul Societatea cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz a depus referință la cererea de recurs depusă de Popov Lev, solicitând respingerea recursului, cu modificarea hotărârii instanței de insolvabilitate conform cerințelor din recursul declarat de ea.

Conform art. 8 alin. (1) Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, hotărârile și încheierile instanței de insolvabilitate pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

Prin urmare, recursul declarat de Popov Lev la 26 decembrie 2016 și recursul declarat de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz, la 27 decembrie 2016 se consideră depuse în termen.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului contestat prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursurile declarate de: lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz și de Popov Lev va casa hotărârea instanței de insolvabilitate, cu remiterea pricinii la rejudecare, la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 8 alin. (4) Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, în vederea soluționării recursului, instanței de recurs i se trimit, în copii certificate de instanța de insolvabilitate, doar actele care interesează soluționarea căii de atac.

Potrivit art. 356 CPC, cererea de declarare a insolvabilității se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvabilității.

Reglementări similare se regăsesc și în prevederile art. 1 alin. (4) Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, care stipulează că procesul de insolvabilitate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

La caz, recurenții contestă hotărârea instanței de insolvabilitate prin care a fost admisă cererea lichidatorului Vera Popaz privind atragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere a debitorului insolubil solicitând casarea ei.

Fiind investită cu judecarea pricinii, în fond prima instanță a admis cererea lichidatorului Vera Popaz privind atragerea la răspunderea subsidiară a administratorului întreprinderii debitoriale "Sansilvia" S.R.L. – Popov Lev.

Instanța de insolvabilitate a Curții de Apel Chișinău a conchis că admiterea cererii privind atragerea la răspunderea subsidiară a administratorului întreprinderii debitoare se impune prin prisma argumentelor înaintate în acest sens și a probelor veridice, pertinente și concludente care confirmă solicitările date, în acest sens menționând că acestea se regăsesc în cererea depusă de lichidatorul "Sansilvia" S.R.L.- Vera Popaz.

Instanța de recurs consideră incorecte concluziile primei instanțe.

În susținerea poziției sale instanța de recurs invocă următoarele:

Conform art. 248 alin. (1), (4) și (5) al Legii insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, dacă în cadrul procesului sunt identificate persoane cărora le-ar fi imputabilă apariția stării de insolvabilitate a debitorului, la cererea administratorului/lichidatorului instanța de insolvabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolubil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de

supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolabilitatea prin una dintre următoarele acțiuni:

- a) folosirea bunurilor sau creditelor debitorului în interes personal;
- b) desfășurarea unei activități comerciale în interes personal sub acoperirea debitorului;
- c) majorarea fictivă a pasivelor debitorului și/sau deturnarea (ascunderea) unei părți din activul debitorului;
- d) procurarea de fonduri pentru debitor la prețuri exagerate;
- e) ținerea unei contabilități fictive sau contrare prevederilor legii, precum și contribuirea la dispariția documentelor contabile, a documentelor de constituire și a ștampilei;
- f) dispunerea continuării unei activități a debitorului care îl duce în mod vădit la incapacitate de plată;
- g) dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori;
- h) nedepunerea cererii de intentare a procesului de insolabilitate conform prevederilor art.14;
- i) comiterea altor acțiuni care au adus daune proprietății debitorului.

În caz de pluralitate, răspunderea persoanelor prevăzute la alin. (1) este solidară, cu condiția că apariția stării de insolabilitate să fie actuală sau anterioară perioadei în care și-au exercitat mandatul ori au deținut poziția ce ar fi putut cauza insolabilitatea debitorului.

Persoanele în cauză se pot apăra de solidaritate dacă, în organele colegiale de conducere ale debitorului, s-au opus actelor sau faptelor care au cauzat insolabilitatea sau dacă au lipsit de la luarea deciziilor care au cauzat insolabilitatea și au făcut să se consemneze, ulterior luării deciziei, opoziția lor la aceste decizii.

Colegiu remarca că, cererea de chemare în judecată formulată în scopul antrenării răspunderii patrimoniale a membrilor organelor de conducere, precum și a altor persoane, care prin activitatea lor au cauzat insolabilitatea debitorului, trebuie să cuprindă în mod expres identificarea exactă a acestor persoane, faptele pentru care sunt considerate a fi responsabile, precum și dovezile pe care se sprijină cererea, cum ar fi raportul administratorului insolabilității sau al lichidatorului, registrele contabile ale debitorului, alte înscrisuri, martori etc.

În cazul în care cererea privind antrenarea răspunderii este introdusă de administratorul insolabilității sau lichidator, cât și în cazul în care cererea este introdusă la inițiativa comitetului creditorilor, aceasta este, fundamentată de regulă, pe datele și informațiile furnizate prin raportul administratorului insolabilității, prevăzut la art.114 din Legea Insolabilității, cu indicarea faptelor ilicite pentru care ar putea fi angajată răspunderea personală patrimonială a persoanelor menționate la art. 248 alin. (1) Legea Insolabilității.

Conform art.114 alin. (1) Legea Insolvabilității, administratorul insolvabilității va întocmi și va supune adunării creditorilor, în termenul stabilit de instanța de insolvabilitate, care nu poate depăși 100 de zile de la data deschiderii procedurii, un raport asupra stării economice și a cauzelor care au condus la insolvabilitatea debitorului, menționând persoanele cărora le-ar fi imputabilă această situație.

Recurgerea la datele cuprinse în raportul administratorului insolvabilității se dovedește a fi utilă și datorită faptului că acesta cuprinde o analiză complexă a situației economice a debitorului din ultimii 3 ani anteriori declanșării procesului de insolvabilitate, cauzele și împrejurările care au adus debitorul în această situație, precum și, după caz, persoanele care, prin faptele lor, se fac culpabile de insolvabilitate. Raportul va trebui să cuprindă analiza concretă a conduitei foștilor membri ai organelor de conducere și de supraveghere ale debitorului și/sau a oricărei alte persoane care ar fi putut contribui prin faptele sale la insolvabilitatea debitorului, dar și analiza circumstanțelor economico-financiare cu care societatea debitoare s-a confruntat.

Totodată, administratorul insolvabilității/lichidatorul va analiza oportunitatea angajării răspunderii personale patrimoniale a membrilor organelor de conducere și de supraveghere ale debitorului prin raportare la toate faptele enumerate de art.248 alin.(1) din Legea Insolvabilității.

Or, analiza va cuprinde cel puțin perioada suspectă de 3 ani anteriori deschiderii procedurii de insolvabilitate, în care se poate cere anularea actelor și transferurilor patrimoniale frauduloase, în condițiile legii. Pentru delimitarea cercului persoanelor vizate, respectiv pentru identificarea membrilor organelor de conducere ale debitorului din ultimii 3 ani, administratorul insolvabilității/lichidatorul va solicita informații actualizate din Registrul de Stat al persoanelor juridice și Registrul de Stat al întreprinzătorilor individuali, precum și din alte registre publice în acest sens.

Astfel, membrii organelor de conducere nu răspund pentru o simplă incapacitate managerială, ci pentru săvârșirea unor fapte cu caracter ilicit, urmărind, de regulă, deturnarea activității de la realizarea scopului pentru care a fost constituită societatea debitoare și satisfacerea unui interes personal sau al unui terț, astfel, calificarea acestei forme de răspundere are caracter delictual în toate situațiile.

Instanța de recurs constată că, lichidatorul "Sansilvia" S.R.L.- Vera Popaz solicită atragerea la răspundere subsidiară a administratorului întreprinderii debitoriale "Sansilvia" SRL – Popov Lev, pe motiv că ultimul nu s-a adresat în instanță de judecată cu cerere introductivă de intentare a procesului de insolvabilitate din momentul când a survenit imposibilitatea satisfacerii integrale la scadență a creanțelor creditorilor, pentru perioada anului 2012-2014.

Însă, instanța nu a constatat cu certitudine, dacă obligația debitorului de a depune cererea introductivă a survenit anume în anul 2012, când s-a constatat imposibilitatea executării de către "Sansilvia" SRL obligațiilor survenite din contractul de împrumut din 20.01.2012.

Or, art. 14 alin. (4) Legea insolabilității, indică că, persoanele ce au dreptul de a reprezenta debitorul poartă răspundere doar pentru obligațiile apărute după expirarea termenului prevăzut la alin. (3), adică după expirarea a 30 zile din data survenirii temeiurilor de declarare a insolabilității și nu pe întreaga perioadă, fapt ce nu a fost stabilit de instanța de insolabilitate și nici prezentat de lichidator.

Mai mult ca atât, urmează a fi stabilită legătura de cauzalitate între acțiunile membrului organelor de conducere și starea de insolabilitate a debitorului, în sensul că insolabilitatea se datorează anume acțiunilor acestuia și nu altor circumstanțe, precum și vinovăția membrului organelor de conducere în cauzarea sau agravarea stării de insolabilitate.

Ba mai mult ca atât, raportul de cauzalitate este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite și nu altul. Adică, prejudiciul efectiv demonstrat, condiție stipulată și în art.1398 alin.(2) Cod Civil, care prevede că, prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Altfel relatat, pentru atragerea la răspunderea subsidiară a organelor de conducere ale debitorului urmează a fi întrunite toate condițiile cum ar fi: *fapta prejudiciabilă, prejudiciul* - sub forma unei părți a pasivului patrimonial al debitorului insolabil, *legătura de cauzalitate* dintre faptă și pasiv, *vinovăția* - sub forma intenției sau culpei și toate acestea în cumul au creat starea de insolabilitate a debitorului.

Ca urmare, în speța dată, instanța de recurs constată lipsa condițiilor enumerate, care nu sunt arătate de instanța de insolabilitate în hotărârea contestată, ceea ce face ca această hotărâre să fie pasibilă casării.

Analizând circumstanțele speței prin prisma normelor de drept supra enunțate, în raport cu cele constatate, instanța de recurs conchide că, instanța de insolabilitate, în mod superficial a trecut asupra circumstanțelor pricinii, analizând formal temeiurile de admitere a cererii de atragere la răspundere subsidiară a administratorului întreprinderii debitoriale "Sansilvia" SRL – Popov Lev, pe motiv că ultimul nu s-a adresat în instanță de judecată cu cerere introductivă de intentare a procesului de insolabilitate din momentul când a survenit imposibilitatea satisfacerii integrale la scadență a creanțelor creditorilor, pentru perioada anului 2012-2014. Curgerea termenului de prescripție de trei ani stabilit de art. 248 alin. (5) al Legii insolabilității, începe de la data la care a fost cunoscută sau trebuia cunoscută persoana care a cauzat starea de insolabilitate, dar nu mai devreme de 2 ani de la data hotărârii de intentare a procedurii de insolabilitate.

Ba mai mult ca atât, Colegiu menționează faptul că, cererea privind atragerea la răspunderea subsidiară se examinează în procedură contencioasă și fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiectiilor sale. Condițiile prevăzute de art.118 alin.(1) Cod de procedură Civilă.

Totodată, Colegiu constată că, la materialele cauzei lipsește raportul administratorului prin care să fie indicate circumstanțele prevăzute de art.114 alin.(1) Legea insolvenței. Una din probele esențiale de admitere a acțiunii.

Instanța de recurs apreciază corect argumentul invocat de recurentul "Sansilvia" SRL depus de lichidatorul Vera Popaz referitor la faptul că instanța de fond nu și-a argumentat soluția la dispunerea suportării de către membrul organului de conducere și asociatul unic al "Sansilvia" SRL – Popov Lev, a unei părți din datoriile debitorului insolvent "Sansilvia" SRL în mărime de 1 000 000 lei.

În cazul dat instanța urma să motiveze concluzia aprobării parțiale a cerințelor înaintate în cererea de chemare în judecată și să nu se limiteze doar la o frază de ordin general.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că erorile judiciare admise de instanța de insolvență în ordine de recurs nu este posibil de corectat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa hotărârea instanței de insolvență și de a restitui pricina spre rejudecare, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii este necesar de ținut cont de cele expuse supra și în dependență de probele obținute de emis o hotărâre legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de lichidatorul Societății cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz și de către Popov Lev.

Se casează hotărârea Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2016, prin care a fost admisă cererea lichidatorului Societatea cu Răspundere Limitată „Sansilvia” (în proces de faliment) - Vera Popaz privind atragerea la răspundere subsidiară a membrilor organului de conducere a debitorului, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Svetlana Filincova

Iuliana Oprea

Mariana Pitic

Nicolae Craiu